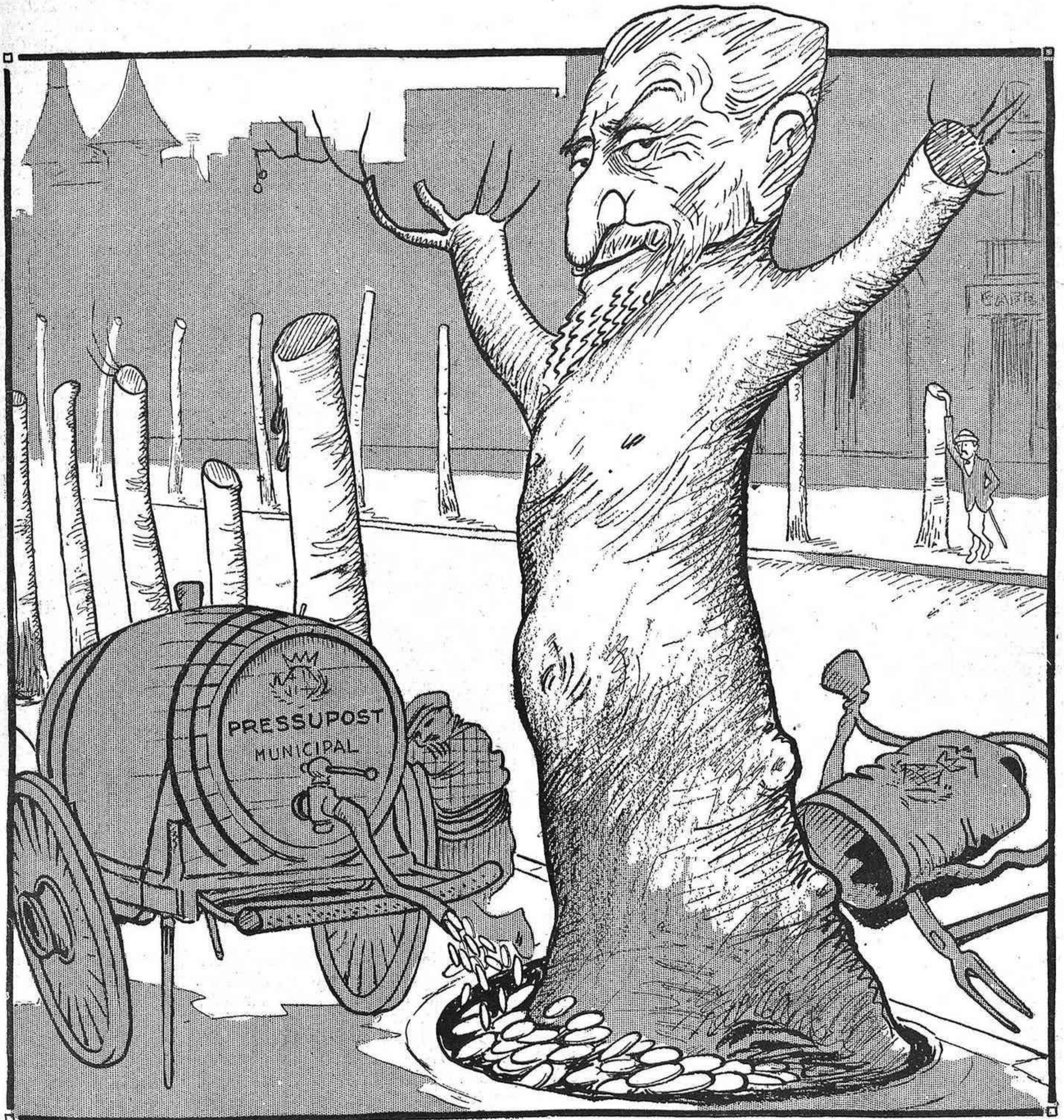

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 4 DE MARS DE 1910
Núm. 1627 ————— ANY XXXII

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 centims ————— Atrassats: 20

LO QU'ELL DEU DIR

—Mentres cada fi de mes me vagin regant, que tallin lo que vulguin.

CRONICA

L'Ajuntament per dintre

L'edifici de Cà la Ciutat no té pas les parets de cristall. Els seus murs són de roca dura, y una penombra discreta—massa discreta—regna en moltes de les dependències d'aquella casa, tant vella y tant gran...

Durant molts anys, en els temps vergonyosos de l'imperi caciquista, la general indiferència política arribava fins al Consistori, y l'immensa majoria dels candidats no's cuidava poc ni gens dels afers municipals. El despertar polític de l'opinió barcelonina va sacudir sobtadament aquesta indiferència, y ara ja fa anys que'ls veïns de Barcelona, tant els propietaris, com els menestrals, com els obrers, se preocupen de les coses del Municipi. Per aquesta banda no's pot negar que hem guanyat molt.

Però ¡que'n som encara de lluny de la plena consciència ciutadana! Els barcelonins dormim, y ens hem despertat, mes ara, si no dormim, badem. Ja ens hi fixem en la Casa Gran, però no més per defòra. De les qüestions municipals sabem aquelles noves públiques que llegim al diari. Ens enterem dels debats, dels escandols, dels incidents, dels grans projectes, de les xifres grosses, dels acords sorollosos. Y queda fóra de la visual dels ciutadans tot el món interior de la corporació, totes les petites coses, que de vegades tenen més importància que les coses grosses. Veiem la funció desde la sala d'espectacles, sense enterarnos de la trama, de les combinacions d'entre bastidors, de la comedia íntima. Y així ens passa desapercebut lo més interessant, quedant contents y enganyats, creientnos saber lo que passa y no sabentho en realitat.

Nosaltres som tafaners; no podem ni volem negarho. Lo que tenim més ganes de saber no es lo que sab tothom, sinó lo que no saben gaires. Els jocs amagats ens interessan molt més que'ls jocs descoberts. Y portats per aquesta inclinació del nostre caracter, que ignorem si es un defecte o una virtut, hem procurat averiguar lo que passa entre bastidors del teatre municipal. Ab l'auxili dels més perfeccionats aparells de la ciencia moderna hem realitzat una detinguda inspecció dels dintres de la Casa Gran, especialment dels recons foscos, y hem pogut fer alguns descobriments de certa importància. Com que nosaltres de guardar secrets no'n sabem, y com que'ls descobriments nostres són d'interès general, els comunicarem als lectors de L'ESQUELLA, si'ns donen paraula de no comprometre'ns pera rès. Tenen tant mal genit alguns dignes regidors!...

Ara, si'ls plau, escoltin.

Hem averiguat que les tres fraccions que aparentment existeixen al Municipi—radicals, esquerra catalana y regionalistes—no són tres, en realitat, sinó sis. Ja'ls ho explicarem.

Els radicals s'han dividit en dugues colles, per ara: la dels que *fumen* y la dels que *escupen*. (Y no prenguin aquestes paraules en cap mal sentit.) En Serrallara, en Mir y Miró, en Callén, en Vinaixa, en Lladó y Vallés, y algun altre, *fumen*. La terregada de la majoria—entre ella els *intelectuals* que no volen que se'ls hi digui—s'accontenten *escupint* democràticament.

L'Esquerra catalana no es cap unitat dintre del Consisto-

ri. Els nacionalistes republicans obren pel seu compte propi, y nosaltres ens guardarem bé prou de censurarlos. Els republicans autonomistes formen ranxo apart. Y en Marial constitueix, tot sol, un *grupu*, per més que això no vol dir que en les comissions de Foment y Aixamples no s'ajunti ab el lerrouxista Serrallara, ab el meteix Serrallara que, com a quefe de la majoria radical, se nega agraviosament a que vagi a mans del diputat per La Bisbal una vara de tinent d'arcalde. En Serrallara y en Marial, sempre que's tracta del sanejament del subsol o de la portada d'aigües, se troben junts, treballant—això ni caldria dirho—en bé dels interessos de la ciutat.

Els regionalistes no s'han dividit, per falta de número.

Una de les coses més suggestives del Municipi es això dels concerts. Rès de concerts de música; ens referim als concerts gremials. Examinant aquets concerts ens hem hagut de tapar el nas, no per rès de mal, sinó perque algun d'ells, com el del gremi de vaquers, despedeix la fetor natural dels estables de les vaqueries.

Respecte an això dels vaquers, que ja té la seva historia, ens enterarem dies passats d'alguna cosa curiosa que deien en alta veu, a tothom que volia escoltarlos, uns regidors que's trobaven al saló de Conferències de l'Ajuntament. No poguerem aclarir tot lo que contaven, però sentirem esmentar unes 15.000 pessetes, una reunió dels que *fumen* celebrada a la *Casa del Pueblo*, y una altra reunió dels que *escupen*, protestant aquets de no poder *fumar*. No creiem pas que això darrer tingui cap relació ab un incident ocorregut dues o tres setmanes enrera, en sessió pública, entre'l senyor Serrallara, que presidia, y el regidor radical senyor Sans Cabré, al demanar aquet que'l dictamen sobre'l concert ab els vaquers quedés damunt de la taula fins que fos a Barcelona don Alexandre Lerroux, per haverseli dit que'l *caudillo* tenia interès en l'esmentat dictamen. Per lo vist, en qüestió de vaques y vaqueries, don Alexandre es home entès, degut, segurament, als estudis que feu quan sigué a l'Argentina.

El simpatic senyor Vinaixa està d'allò més atrafegat en la comissió de festes, organitzant les sensacionals festades del mes de Maig. En té de projectes entre mans! Això de les festes es el fort d'en Vinaixa. En les que fa alguns anys organitzà a Valencia acredità la seva reputació d'especialista en la materia, sobre tot en lo de les tarjetes postals y en els moros que va comprar al Riff. En l'actualitat el nostre home està enfeinadíssim reunint als directores dels mercats y donantlos instruccions pera que en cada mercat se formin comissions encarregades de la parodia de les festes parisenses de la *Mi-Carême*. Además, tot sovint celebra entrevistes ab un senyor francès, pera canviar impressions y assegurar l'èxit.

Estem segurs de que'l senyor Vinaixa sortirà ab la seva. Les festes seran magnífiques. Resultaran una mica cares, però ja se sab que tot lo bo s'ha de pagar.

Els alts empleats de la Casa Gran, degut al seu admirable desinterès y al seu patriotisme, gaudeixen de la protecció amical dels primats lerrouxistes. Don Lleó Perez y don Marian Mola, quefes, respectivament, de Consums y d'Hisenda, compten ab la completa confiança del senyor Mir y Miró, y *vice-versa*. No direm que mengin en un mateix plat, però sí que's conviden a fumar, com a bons amics. Si algun empleat dels altres comet la falta imperdonable de no complir les ordres de tota mena dels seus quefes, es castigat ab el

AL CIRCOL DEL LICEU

—Escolta... ¿per què li donen aquet banquet?
—Per ser un dels homes més grans d'Espanya...

trasllat, com li ha succeït a don Cèsar Salvador, empleat digníssim, això sí, però poc respectuós de la... jerarquia.

Tot això hem descobert, amics lectors, ab l'auxili dels més perfeccionats aparells científics.

Si fossin de cristall les parets de l'Ajuntament de Barcelona!...

TELEPATIC

Preludi

Pel Maig han de celebrarse a Barcelona unes grans festes que ompliran de forasters els nostres carrers y places. Som ja bastant endins del mes de Mars, y encara no sabem quines festes hem de fer...

Si'l cor no'ns enganya, va a repetir-se, una mica corregit y augmentat, lo del famós *Sindicato de Iniciativa Barcelonés*, y lo de la no menos famosa *Gatzara continua*.

Endevinant potser els temors que a tots ens assalten, les notes oficiosas sortides de la Casa Gran procuren tranquili-

sarnos. «Cada dia 's reuneix la Comissió de Festes. Alguns dies les reunions tenen lloc dematí y tarda».

Els esquiroles també ho fan això. Dematí y tarda, tarda y dematí, corren adalerats, donant voltes y més voltes a la gavia; però, ja ho digué el fabulista:

*Tantas idas y venidas
¿son de alguna utilidad?*

Va dirse primer que, com a un dels plats forts del programa, s'anava a organitzar un concurs internacional de bandes de música que'ns en llepariem els bigotis.

«La Comissió—deia la consabuda nota oficiosa—ha cridat ab aquest objecte als cònsuls de les principals nacions.»

Però, com qu'es molt més fàcil cridar cònsuls que fer venir bandes, perquè els cònsuls ja son aquí y les bandes se troben bastant lluny, ja comensa a insinuar-se que això de les bandes no serà, probablement, tant gros com se creia y que per ben contents podrem donarnos si, en lloc de la banda de París y la de Milán y la de Viena, tenim aquells dies el gust de sentir als *Muixins* de Sabadell, als *Nois* d'Olesa y a la *Principal* de Perelada.

De lo de la setmana d'aviació tampoc se'n sab res. Que's fan gestions; que s'ha escrit al Club A, al Club B y a tots els clubs del abecedari; que hi ha esperances de que la cosa resultarà brillantíssima... Total: un munt de paraules y ni un sol aviador contractat.

Lo mateix, si fa o no fa, succeeix ab lo de la il·luminació de les principals vies, y ab lo del adorno de la Rambla, y ab lo de la *Mi-Carême*—*¡Mi-Carême*, quan ja farà un mes y mitg que la *Carême* haurà passat!—y ab lo de la festa infantil, y ab totes les idees en principi apuntades...

Y entretant el temps passa... y «la Comissió 's reuneix diariament, y alguns dies dos cops».

Ara com ara—ja podem dirho—certa del tot, del tot, no hi ha més que una cosa:

Pera celebrar les grans festes, que encara no sabem en què han de consistir, l'Ajuntament ha pressupostat la suma de 500.000 pessetes.

Y, succeeixi lo que succeeixi, aquestes 500.000 pessetes se gastaran totes, sense que'n sobri ni una.

D'això podem estarne segurs.

MATIAS BONAFÉ

Gent coneguda

VII

¿Un absurde que'l llamp pugui aturarse?
¿Impossible que un mar esvalotat
se transformi de cop en bassa d'oli?
Doncs, cap dubte us en quedi: es ben vritat.

El qui abans desxifrava antics *papyrus*,
y'ls misteris d'Eleusis treia a llum,
y'ns parlava del Jo y d'en Kalidasa
y escrivia cad'any un gros volum;

El qui un jorn treballà com un atleta,
deixant esmaperdut al vell Littrè,
avui, astre apagat, passa les hores
a Casa la Ciutat...

—Y què hi fa?

—Re.

KIKIRIKÍ

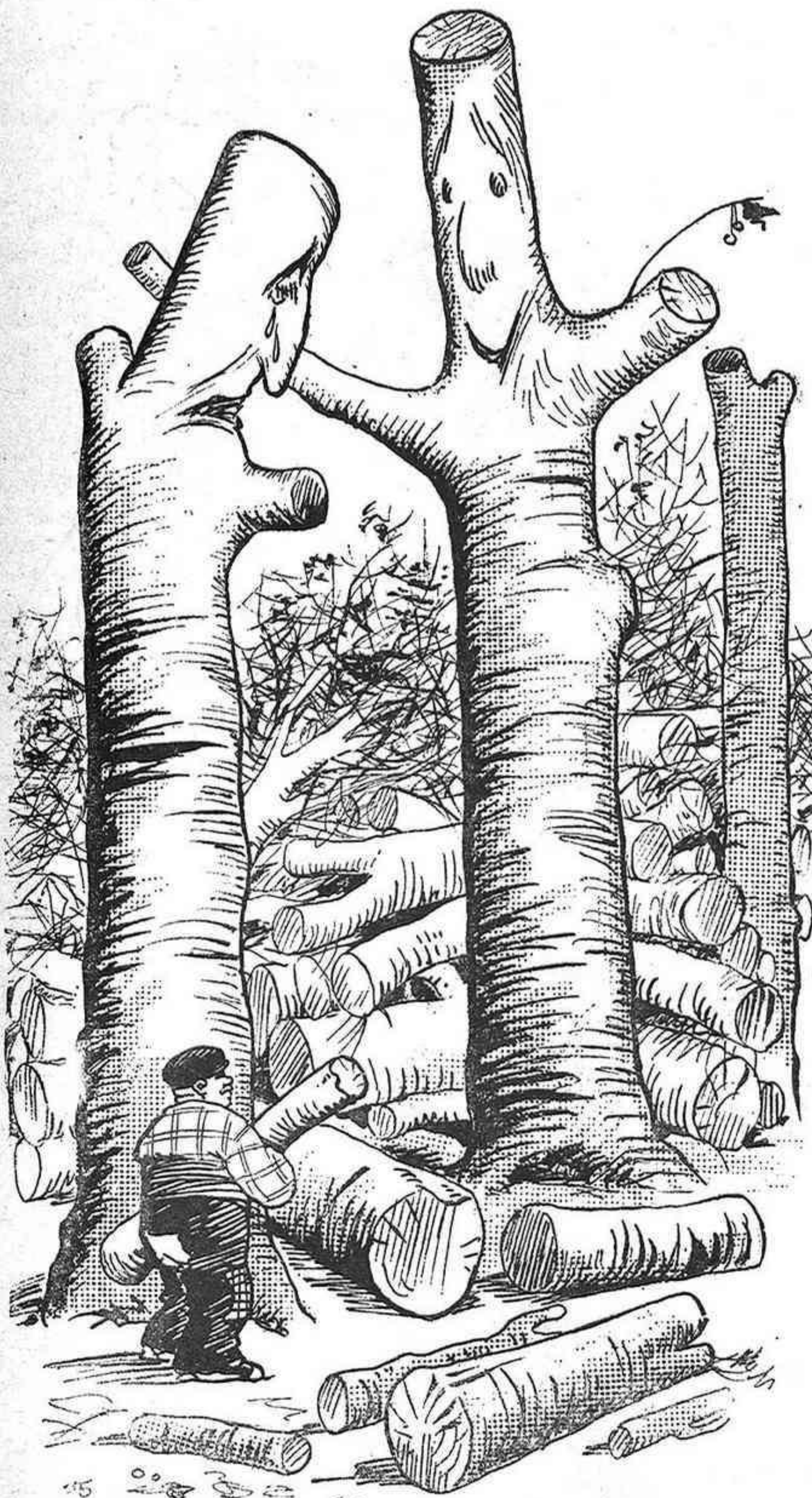

PETIT EXAMEN

Tito

—Suposo qu'estareu ja molt adelantadets... Veiam, què és lo que sabeu més, vosaltres?

—Aquet, de fumar; jo, de jugar a flèndit.

MÉS FETS VANDALICS

—Paciència, noi; hi ha d'haver una setmana tràgica per cada hu. Llavores va tocar als convents; ara'ns toca a nosaltres.

Caricatures

A Catalunya, ¡quina bella florida ha tingut sempre la caricatura política! Fins la famosa d'en Sagasta ab el tupè com un *panache* era d'un llapis català. Erem implacables y erem irreverents pera l'home public, però sempre'l caricaturista havia tingut un respecte pera'ls senzills ciutadans que no feien més que viure modestament, sense llesnar els seus noms a les baralles del carrer. Els ciutadans de Barcelona eren més inviolables que'l poder reial. Ni els escriptors ni els dibuixants intervenien en les seves vides, perquè, encara que fossin avars, o d'un esperit contrari a l'ànima de la ciutat, o constituïssin una abundosa font de curioses tonteries, estava acceptat pel public prejudici que d'un senyor particular ningú'n tenia de fer rès.

Figureuse, amics, si haurà fet bona obra ciutadana, ab la seva exposició, en Bagaria. El senyor particular ja no es inviolable, el pintar a un xicot rodejat de traviates, ja no es

ficarse en la vida privada, y poc a poc ens anem desensopint, convensuts de que's té de deixar aquet horror a sortir en els periodics y esser caricaturisat, com cosa rural, de costums primitives. Perque fixeuse que la gamma cultural dels pobles pot tenir com representació aquesta escola que va de l'horror de la pagesia per l'indiscreció y la caricatura, als grans amors de les cosmòpolis refinades per les intimitats y les caricatures. En els humils poblets se defensa heroicament l'invulnerabilitat de les coses personals y íntimes. Per un «fulano va dir de mi que»... se renyeix pera tota la vida; pel verbal cronista de la vila que porta l'alta y baixa dels amors, de les bosses, de les virtuts y defectes dels vilatans, se sent un gros menyspreu, y fins el parlar malament dels animals es causa d'indignacions y d'odis barbres. Proveu, proveu de dir, en els pobles, que la mula del Quimet està massa flaca, o que'l cavall d'en Tió està ple de nafres. ¡Oh, y el poble ho trobaria molt malament, això de ficarse ab els animals, perque en un poble de pagès els animals son lo sagrat, els déus penats, y ficarse ab ells es ficarse en la vida privada! Y aneu també a fer la caricatura de la Siseta, ab un nas llarg, els ulls deslligats y els llavis de negra; aneu a deformar els retratos dels honrats pagesos, y a posar en ridicul en un cartró al senyor arcalde. Ells no estan per aquestes coses, y qui sigui mofeta que vagi ab cuidado, que en el poble tothom s'estima lo seu, per lleig que sigui, y ningú'n té de fer rès. En Bagaria patiria molt anant pels pobles. Això sí, tindria'l consol de pensar que a Barcelona tot just comensem a comprendre la llicitud de l'indiscreció y de la caricatura, que la parodia artística en lloc de rebaixar dignifica, que lo grotesc, devegades no fa lleig, sinó interessant, que l'anar pels periodics pot esser agradable pera'l proxím y fins pera un mateix, y que quan els homes han gosat fer mofes de Deu, dels sants y dels reis, no resultaria molt llogic que's deturessin les seves burles davant d'un senyor qualsevol que vol viure tranquil.

La trassa d'en Bagaria fa estimar el ridicul. L'anar en caricatura ja comensa a esser desitg y enveja. Els caricaturisats del Faians frueixen la vanagloria de la contemplació pública, y els que no hi són troben que tots aquells xicots no representen rès, que no són rès pera semblant honor. Y ja ho crec que són! Ells no tenen més que'ls seus gentils pantalons, que les entallades jaquetes ab traus florits, que les seves cares de bons xicots alegres, y ho posen tot a la disposició del caricaturista. Pera ells la vida's fa més tolerant, més picanta y amable, y tombantse els pantalons pera oferirlos a les plomes o als llapis satírics, compleixen una tant santa funció ciutadana com l'anar a votar o passejarse un dematí de diumenge en manifestació cívica.

Que tot això està molt bé, però que devegades els satírics arriben a l'imprudència indiscreta? Potser sí, però'l senyor Guillem, emperador d'Alemanya, ens ensenya a perdonar les injuríes, si les injuríes tenen una divina gracia.

CHANTECLER

Una obra de caritat

El dia 19 del passat Janer algun diari local va publicar les senyes per les quals podia distingirse una falsificació de bitllets del Banc, de cent pessetes, que s'havia descobert.

Y'l dia 23 de Febrer, o sigui després de cinc setmanes justes, surt *El Diluvio* tot alarmat, parlant als seus lectors d'una *reciente falsificación*, y endossantlos un discurs d'allò més llarg, que vol ser l'explicació de les senyes d'aquesta *falsificación reciente*; tant *reciente*, que'l public n'estava enterat fa ja la friolera de cinc setmanes.

«Badar» se llama esta figura.

Però no és això lo millor. Lo divertit del cas es que *El Diluvio*, després d'ensarronar al lector ab les senyes dels bitllets—que, com més avall se veurà, no són tals senyes— exclama ab aire tràgic:

«Resulta, en efecto, escandaloso que cada mes, poco más ó menos, tenga la Prensa que advertir al público el descubrimiento de nuevas falsificaciones...»

No, apreciable confrere, no. Lo que, *en efecto, resulta escandaloso* es que la premsa, en compte de servir seriament al public, li dongui les senyes dels bitllets falsos de la manera desguitarrada que ho fa vostè.

En primer lloc, la emissió falsificada no es, com vostè diu, la del any 1900, sinó la del 30 de Juny de 1906.

En segon terme, es absolutament impossible que cap dels seus lectors sigui capàs de desxifrar aquest extrany paragraf que figura en la descripció de marres, y que precisament es el que té més importancia:

«En los ángulos interiores hay dos rosetoncitos ó cuadros que, á su vez, en los ángulos ó esquinas superiores ó inferiores tienen en los legítimos una diminuta X en blanco, de la que carecen los falsos.»

¿Hi ha algú que sàpiga lo que vol dir aquest *imbroglio*?

Això no es explicar rès; això es senzillament rifarse al lector y marejarlo ab un desgavell capàs de fer tornar tarumba a un sant de pedra. ¡No se n'hi gira poca de feina al desgraciat que, ab aquestes indicacions, vulgui conèixer si un bitllet es bo o fals!...

Donada la importancia del assumpte y per si algun lector de L'ESQUELLA ha tingut la mala sort de llegir les senyes publicades per *El Diluvio*, aquí va el text rectificat y en forma que realment diu lo que ha de dir:

«En los angulos *inferiores* hay dos rosetoncitos ó cuadros que, á su vez, en los ángulos ó esquinas superiores *é interiores* tienen en los legítimos una diminuta x, en blanco, de la que carecen los falsos.»

Es aquesta la millor senya pera comprobar la llegitimitat dels bitllets.

Esperem ara que *El Diluvio*, comprenent els perjudicis que ab el seu monumental galimaties pot haver ocasionat als que'l llegeixen, s'apressurará a publicar aquesta rectificació.

Si no ho fa, ¡això sí que, *en efecto, resultará escandaloso!*

ZZZZT

□ □ □ ————— □ □ □

Quaresma

Febrosa y consumintse, s'agita la gentada puig sab que la Quaresma fa un rato que ha arribat y, com cada any, frisantne pera escoltar ses ordres, al mitg de l'ampla plassa tothom s'ha congregat.

En el sitial sentada els reb la horrible Vella:

«Fills meus—diu, aixecantse y al poble saludant,— igual que cada anyada, ja'm trobo entre vosaltres; vaig a notificarvos les lleis que regiran.

Encar que es cosa antiga, deixeu que os repeteixi que són menjars de moda, barats, sopa de rap, sardines, arengades o bacallà a la llauna, llegums de tota mena, mongetes a tot drap.

La carn està prohibida. Jamai! Ni per tastarla!

Si violeu mes ordres serà pel vostre dany!»

Al sentí això, allunyantse, un pobre obrer exclama:

«D'això'n diuen dejuni?... Així jo'n faig tot l'any!...»

NASSARI FARISTOL

LLUÍS BAGARIA

Espavilat ninotaire que ara retrata a tothom y que no trigarà gaire a conquistar gran renom.

En Bagaria al Fayans

Fins ara en Lluís Bagaria s'havia distingit, en els retrats, per la simplificació de linies, pel cop-de-llapis ferm, segur, personalíssim. El seu art era un art nou a casa nostra, y trobavem escaient la novetat. Però, a parlar sincerament, les seves caricatures ens semblaven incomplertes, aspres, planes, dures, filles d'un artista ab *disposició*, ab temperament, però inexpert. Avui, en l'exposició del *Fayans Català*, se'ns presenta tot un altre; el veiem tal com l'esperavem,

tal com volíem veure'l arribar un dia. Les seves figures són, en sa major part, macisses, acabades. Els peus toquen a terra, les fisonomies, partint d'una veritat justa, se perden, ajudades per la fantasia del dibuixant, en una idealitat grotesca del físic humà, sense deixar de marcar mai l'ànima dels personatges. Són molts els retrats exposats que'ns provarien lo que diem. Recordem, al etzar, com a justificants, els tipus de l'Enric Julià, d'en Pere Corominas, d'en Sert, d'en Cabot, del nostre Ida, d'en Viladet Ribas, d'en Junoy, d'en Deu, d'en Planàs y de l'Andreu, que són dels que més favorablement ens impressionaren.

Representa veritablement un esforç digne del més entusiàstic elogi, esperança y realitat tot d'una pessa, aquesta col·lecció de caricatures de gent barcelonina, quin judici, tocant a la semblança, està al alcans de tothom, perquè tothom coneix d'aprop als interessats.

Alegrem-nos de que en Bagaria comenci a fer obra gran, obra definitiva.

Dissabte passat tingué lloc l'obertura d'aquesta original exposició que admirarà, segurament, tot Barcelona. Inútil dir que dels *anatomisats* per l'aixerit dibuixant no va faltarnhi ni un. A la sortida tots hi deien la seva. En Bagaria, content, accentuant l'elasticitat de la seva boqueta de pinyó, s'estava a la porta, despedint a la concurrència. Al passar pel seu davant, els uns, el saludaven, admirats, com volent dir:—Gracies, noi; si no ets tu, no hauria sortit mai del *obscurantisme*.—Altres, somreien satisfets y li apretaven efusivament la mà, significantli ab aquesta expansió l'agraïment que sentien per haverlos fet més guapos de lo qu'ells mateixos se creien. Y alguns, fins s'atrevien a dirigirli la paraula:

En Junoy:—Crec que m'has exagerat una miqueta... Vols dir que jo no tinc més *talla*?

En Pere Corominas:—Molt bé, Lluïset. Estas a l'altura del nostre partit... Vui dir qu'ets *únic*.

En Peyo:—Bravo, xicot!... Quan fassi una edició dels *Amigos y Maestros*, ja pensaré en tu.

En Cabot:—Esplèndid!... Diré a ne'n Millet que me'l posi en música.

L'Ortembach:—Noi, que *m'agrada*!...

En Carner:—Vinc de París y ho puc dir. Es tant bò com en Sem, ...y més barat.

En Moles:—Ja m'has fet lleig, ja... Però, vaja, més antipàtic me fan a L'ESQUELLA.

En Calvet:—Tant mateix sóc bastant elegant, pera ser de l'esquerra.

En Milà y Camps:—Llàstima de figura, que mata l'efecte de la casa...

L'Esquerdo:—Dèu duros?... Alabat sia Déu!... Una mica més del preu d'una visita, y bastant menos del preu d'una operació...

En Girona:—No més se'm veu un tros, a mi... eh?... M'ho hauries de fer més barat.

En S. Rusiñol:—Noi, en sabs molt més que en Pujolà.

En Marial:—T'agraeixo la bona pensada de ferme ab el barret posat.

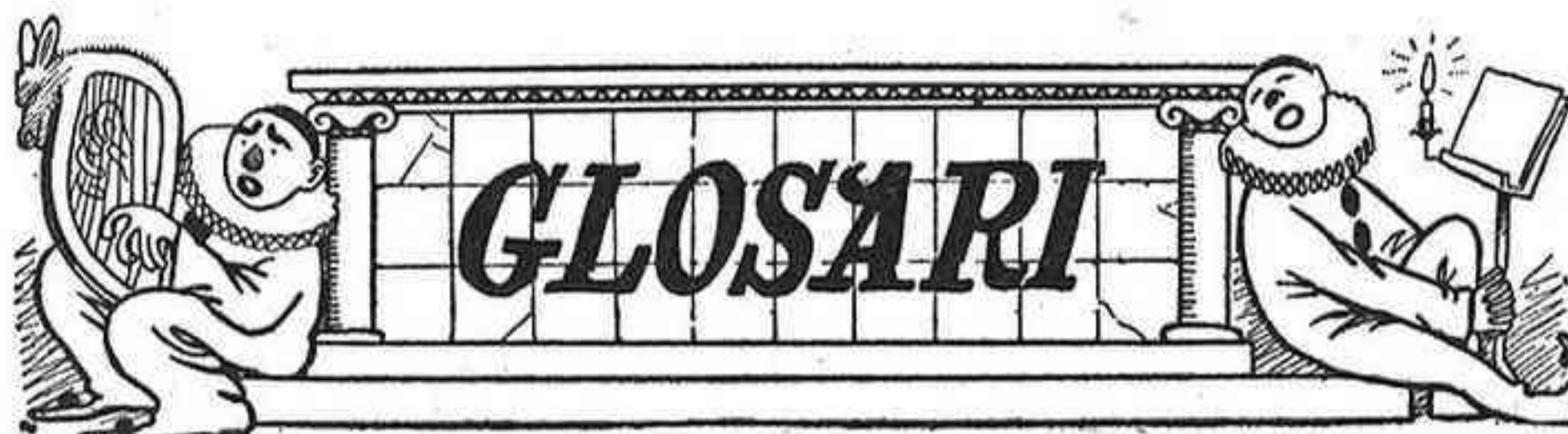
En Nonell:—Tòcala, estimat colega!... El món es dels micos!...

L'Enric Julià:—Ab el teu llapis y els diners de'n Samà, fóra l'home més felís.

L'Utrillo:—Ho veus?... Ja t'ho vaig dir que t'faria home!

En Bagaria, durant l'actual exposició, 's brinda a fer la caricatura (pagant, s'entén) a quantes persones li encarreguin. Ara les fa per una miseria; d'aquí a pocs anys, que'l xicot se farà dir *sí senyor*, y gastarà auto, y's necessitaran influències pera tractarhi, els quins vulguin ser *mapats* per ell se'n faran un ull de la cara.

Tinguin compte qui'ls ho diu, y, en conseqüència, aprofitin la ganga, ara que passa.

LA CRISIS A MONTSERRAT

El glosador ha anat a Montserrat. Com tantes voltes, ha admirat la bellesa i grandiositat única d'aquella montanya meravellosa; ha vist Catalunya, tot Catalunya, allà al fons, i, per un d'aquets contrastes de la vida, allí, fins allí, ha sentit parlar de la crisis.

No es de crisis de creencies, que s parla allí. Això són coses massa fondes, que no són del ram del glosador. Se tracta de la part material, que tenen les coses més elevades, en que sien a Montserrat; dels petits interessos de botiga que tenen les coses més serioses; del rengló de fer bullir l'olla, en que l'olla tingui de bullir en aquella solemniat amplaria.

La crisis encara no ha arribat allí, segons ens deia el venedor de la botiga espiritual, però temen ressentir-se'n aviat.

Segons el venedor angèlic de la casa de devoció, encara el ram de les culleretes pera penjar als boixos no's ressent de la baixa que estem donant; el boix mateix va creixent com sempre, y les medalles baratetes se despatren be an els pelegrins.

En lo que's nota un xic es en la cera. Se compren ciris com abans, però de menos cera y de menos llargaria. La devoció hi es, però les mides s'escursen. Ja tots els que compren un ciri no el volen tant llarg com ells, com se solia fer en els bons temps, sinó de la mida del noi, que es més baix y més baratet, y encara dels nois trien el petit, no per ser petit, sinó pel gasto. De medalles d'or quasi no se'n venen: Tot lo més, els casats de fresc ne compren una pera recordar la primera empena de llur passió, però la quincalla ha fet estragos. Y molts compren imitacions, sense veure, oh desventurats! que hi ha coses que no's regategen. Les almoines també han baixat, y els bons frares fan economies en el panyo, en els cordons, y en tots els detallets de la casa; y, per fi, en tocant a aliments, cada jorn hi ha més pelegrins que s'hi porten el cabasset, o que mengen a les fondes laiques.

La crisis encara no hi es, però els símptomes hi comensen a ser, y si fins an aquella montanya, aon l'home no regateja, hi arriba el mal, aont anirem a parar?

El glosador no fa més que donar el primer crit d'alarma.

La crisis es sols material, però quan els interessos se ressenten d'alguna cosa, vigilem l'espiritualitat, perquè hi ha molts que tenen creencies mentres sien baratetes!

XARAU

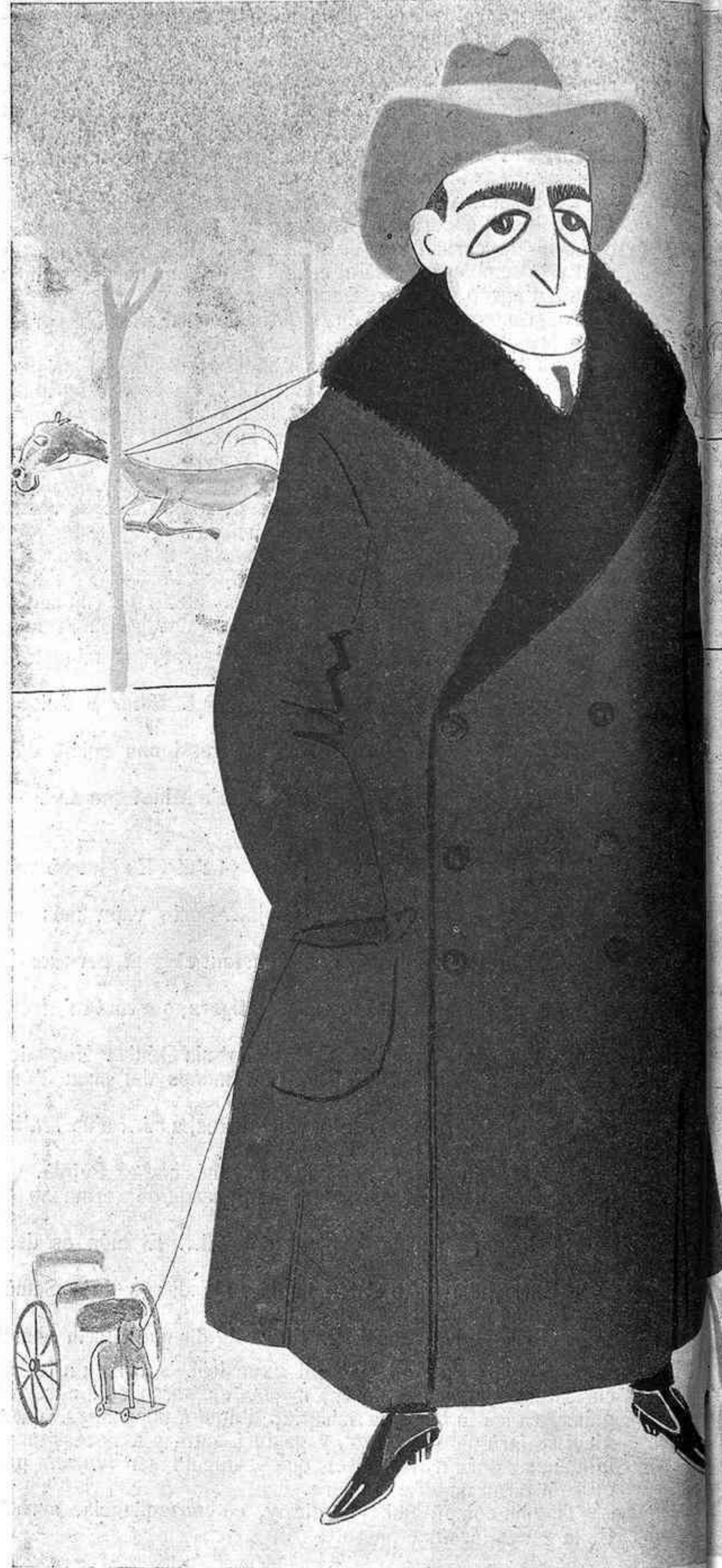

PRINCIPAL.—Ahir degué tenir lloc l'anunciat 'benefici' d'en Jaume Borràs ab una magna representació del *Don Gonzalo*, en la que hi havia de pendre part el gran Enric. Pera fi de solemniat anava la comedia d'en Martí Giol *Vides pariones*. De tot això y més, ne parlarem la setmana entrant.

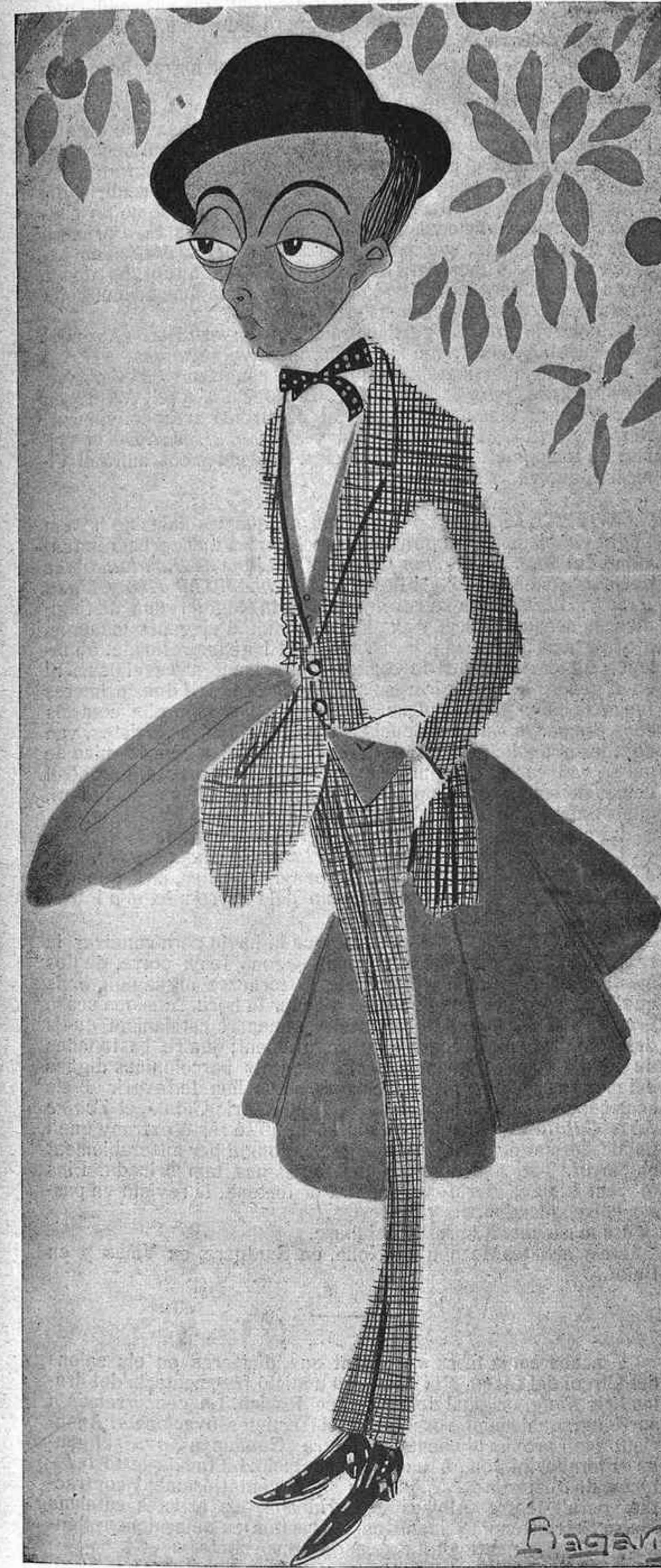
AL FAYANS CATALA. — EXPOSICIÓ D'CARICATURES D'EN BAGARIA

Emili Junoy

Geroni Deu

Salvador Andreu

Francisco Planàs

LICEU.—Lo del festival wagnerià sembla que va endavant. El projecte consisteix en donar quatre cicles complets de *L'Anell del Nibelung*, alternant ab aquestes funcions unes quantes representacions de la famosa òpera del mateix Wagner, *Vascello Fantasma*. S'ha encarregat del tinglado el cèlebre mestre Beidler y han sigut ja contractats molts artistes de talla.

La tetralogia, segons notícies, serà presentada ab riquesa y esplendor.

ROMEA.—*De reixes enfòra*, drama de tons negríssims, aspre, aixut, capàs d'emocionar fins als membres de la Congregació de la Sang, va agradar a la distingida concurrència que

TENEN RAÓ ELS PAGESOS

—En Dionís Puig ens ha ben albardat. Varen donarli 6.000 pesetes per una cosa sobre l'aigua, y a pesar d'això, no plou.

—Jo li faria tornar els diners.

s'aplegà al «Romea» el dia de l'estrena. Y va agradar perquè, en mitg de tot, l'obra té alguna escena interessant y acaba en punta moral a la *antigua usanza*, y això sempre es de bons resultats.

La tesis no es molt nova, que diguessim; els procediments, els mateixos d'ara fa quaranta anys; però interessa, a ratos, distreu, y el diàleg està tractat ab cuidado.

Els artistes, en general, fent esforços pera lograr una justa interpretació.

—*Dol d'alivio* es un sàinet d'en Santiago Rusiñol ...y quasi no s'hauria de dir res més; perquè es lo mateix que dir que l'obreta es tot ella un truc ben ensopegat, que està ben construïda, que manté al public en constant *regocijo*, que's farà molt, que s'aplaudeix sense reservà, y tot lo que se'ns acudiria dir d'una producció enginyosa com aquesta, encara que no'ns consideressim incondicionals amics del autor. Una viuda, a primera vista desconsolada, que, entre llàgrima y sanglot, determina casarse ab el socio mercantil del seu *inolvidable* difunt, ha donat pasta al papà de *Merienda Fraternal* pera conjuminar una colla d'escenes extraordinariament gracioses.

Els intèrpretes, bé, particularment la senyora Baró (Antonia) y el senyor Aymeric, que fan de *inminentes consortes*.

—Per aquesta mateixa setmana ve anunciada *La Cartera*, d'en Mirbeau, y *Raig de sol*, de J. B. Pagès. L'Avellí Artís y en Xavier Viura tenen, també, a punt d'estrenar, respectivament, *Mai se fa tard si el cor es jove* y *El rostre ideal*. De la primera'n tenim molt bones referències. Probablement anirà el dimecres que vé.

NOVETATS.—A l'hora d'escriure aquestes línies no havem tingut sinó temps d'admirar als francesos les dues primeres funcions. En *Mlle. Josette, ma femme*, y en *L'âne de Buridan*, obres que aquí coneixiem ab els títols de *Matrimonio interino* y *L'ase d'en Buridan*, se'ns ha revelat la Marta Regnier una distingidíssima actriu de clara y exquisida dicció, d'elegants maneres, d'una gracia propiament parisenca; una ingènua refinada, ab talent y ab temperament de còmica, y encaixant maravellosament en el gènere lleuger, picaresc a què's dedica. Les dues primeres funcions han sigut dos plens. El primer dia, tant ella com els seus companys Numa y Boucher, dos discretíssims artistes, van agradar al public però ab certa reserva. En el segon, la mica de gel se va trencar per complet, y la celebrada artista, junt ab el demés personal, foren aplaudits unanimitat pels espectadors, que s'entregaren en absolut al treball dels comics francesos.

La presentació escènica, tant magre com vulguin.

La setmana que vé parlarem de *La petite chocolatière*, que, de totes les obres que porta la companyia Regnier, es la que més ens interessava conèixer, per ser un dels darrers èxits a París.

GRANVIA.—Tota l'espectació que hi havia pera conèixer la revista *La Veu del Poble*, original, segons feien corre, de dos mestres en l'art de l'indiscreció, va tornarse aigua-poll aixís que'ls personatges van decidir-se a badar la boca. Alusions sense gracia, xistos grollers, que aquell setmanari catalanista que's deia *Juventut* hauria condemnat, segurament; quatre bastonades de cego a ideals catalans y a personalitats barcelonines dignes del major respecte... y prou. Si a n'els que han de favorir ab els seus cabals y el seu entusiasme al Teatre Líric Català, el *Teatre Líric Català* els reb a garrotada seca, no té res d'extrany que'l public, format per aquets elements, se dongui per miserablement enganyat. Tot, aquella nit, amenassava una tamborinada. Fins el vent xiulava desafortadament. Per fortuna, la revista va passar entre aplaudiments y protestes.

La musiqueta a la ratlla del llibre.

Dels artistes, fora d'en Nolla, en Santpere, en Viñas y en Balot...

Y acabarem la tasca recordant que, dimecres en els salons del Círcol del Liceu, s'hi donà una audició fragmentaria del drama líric *Rudy*, original dels germans Rosich. La concurrència'n sortí agradablement sorpresa y els artistes ovacionats. Anunciant que'l proxím diumenge, al teatre «Catalunya Nova», el grup «Floralía» hi donarà una representació del famós quadro *Interior* de Mæterlinck. Y que han sigut ventatjosament contractats pera'l teatre «Albisu», de la Habana, els artistes catalans Mario Serra (tenor) y Joan Romeu (baríton), a quins donem l'enhorabona, desitjantlos tota mena de prosperitats.

L. L. L.

P. JAROL

DISGUSTATS

—¿Ha vist quina, picardia aquet Bagaria?...
Fa la caricatura de tots els aristòcrates barcelonins, menos...
—Menos la nostra, y això que nosaltres som fills de conde...

ESQUELLOTS

Això de la poda dels arbres dels nostres carrers està ja convertint-se en una *merienda de negros*, en la qual no hi ha papanates que no's cregui en el dret, o potser en el dever, de pegarhi cullerada.

Y mentres la divertida discussió segueix, més desguitarrada cada dia, el pobre arbrat va desapareixent qu'es un dolor, y aviat Barcelona no tindrà, en aquet sentit, res qu'envejar als més àrids recons de la *meseta central*.

El Diluvio, despreocupat com de costum, s'entreté burlantse dels seus lectors, un dia explicantlos que l'expurgada qu'en els nostres arbres s'està realisant es una obra maravellosa de cultura, y un altre dia—com el passat dijous—dientlos que *la poda*

que se hace es una verdadera tala, y que es escandaloso dejar sin arbolado la via pública.

A *La Tribuna* hi ha sortit també un tranquil que, després de demanar poc menos que la desaparició dels plàtans, per considerar preferible la plantació d'arbres més petits, diu, sense descalsarse, que *en algunas calles hizose ya en otro tiempo esta sustitución de árboles, y las ventajas de la misma no tardaron en verse.*

«En algunas calles...»

¿Voldria fernos el favor de dirnos, el partidari de la *sustitución*, a quins carrers se refereix?

¿Parlarà acàs pel de la Diputació, *adornat* ab unes quantes mimoses qu'encara's troben en la més tendra infancia?...

¿Aludeix tal volta als castanyers del carrer del Concell de Cent, dels quals la meitat ja son morts y els altres viuen en condicions tals que, més que un esbarjo o un ornament, constitueixen una veritable vergonya?...

Parli clar y no gastí embuts: a quins carrers fa referencia?

¡Fresc està l'arbrat de Barcelona—com tot lo demés de la nostra infelís ciutat—en mans d'aquets ineptes regidors, d'aquets protectors ignorants y d'aquesta premsa sense senderi que, lluny de dirigir, com deuria, l'opinió, sembla complaure's en extraviarla, marejarla y pervertirla!...

Just homenatge.

Un grupo d'admiradors d'en Víctor Balaguer ha concebut el pensament de colocar al Parc un bust del gran poeta-historiador, al qui tant deu el renaixement de les nostres lletres.

Ab aquest objecte, queda oberta a la Llibreria Verdager (Rambla del Mitg, 5) una suscripció, en la qual hi figuren ja bastants conegudíssims escriptors.

El propòsit dels iniciadors de tant bella idea es inaugurar el bust el vinent primer de Maig, al sortir de la Festa dels Jocs Florals.

Es inútil dir el goig ab que donem als nostres lectors aquesta noticia y la fe que tenim en el resultat de la suscripció, tant oportunament oberta.

Aquet senyor Vinaixa no té entranyes. Saben ara quina se n'hi ha ocorregut?

La de demanar que'ls empleats de les tenències, que actualment no més van a l'oficina—no diem: *van a treballar*, per no ofendre a la veritat—els dematins, d'aquí endavant hi vagin també a les tardes.

¡Bonic camí ha pres el regidor valencià pera guanyarse les simpaties dels dependents del Municipi!...

¡Obligarlos a anar a la feina a les tardes... a n'ells, que fins els sab greu haverhi d'anar els dematins!...

La companyia del Principal funciona actualment al *Teatro Nuevo*, aon va haverse de traslladar, víctima de les ires de la Junta del Hospital.

Fent *Salomé*, com tothom sab, la Xirgu demana'l cap de Joanán, personatge que interpreta en Tor.

En Tor fa aquella cantarella de rapsoda, tant ensucrada, quan

recita, que la gent del Paral·lel se l'ha pres en broma y tots els llimpies ja l'imiten.

Un que teniem al costat deia, dies passats, davant l'insistència de la Xirgu demanant an en Borràs el cap d'en Tor:

—Té tota la raó aquesta Xava!

Sang y fetge, señores!

Un crim espantable, esgarrifós, d'aquells que colaboren als plenos èxits de *El Liberal*, acaba de ocórrer a Barcelona.

Una degenerada, Julia Valls, habitant al carrer de Ludovico Pío, va destrossar, diumenge passat, al seu marit Joan Folch, fentli a bocins els membres y anantlo a portar, fragmentariament, al cap del Bogatell y a sota Montjuic.

Ningú s'explica'ls movils que han induït a l'esposa model a cometre semblant selvatjada.

Quins propòsits duïa l'assessina?... Vagin a saber.

A no ser que fos ab la sana intenció de distreurens d'això de la crisi...

Ha quedat constituïda la Junta de l'Associació de Locomoció Aeria, elegintse president a don Domingo Sanllehy. Elecció per la qual ens hem enterat de que el senyor Sanllehy té aficions al sport volador, pressentiment que ja teniem de fa molt temps.

Quan el vèiem caminar fent aquells saltets, an el senyor Sanllehy, sempre ho deïem que era que feia proves, y el dia menos pensat admiraria als seus conciutadans emprenent una volada.

Serà una cosa ben deliciosa veure volar al senyor Sanllehy, quan se decideixi.

En la conferencia—bellíssima conferencia, per cert—que don Pere Corominas donà el passat dissabte al Ateneu Enciclopèdic Popular, l'eloqüent orador nacionalista va dir una cosa molt bonica y molt tendra, que va arribarnos al cor.

«Seria molt grat al nen—deia—tornar a veure, el dia de demà, l'escola ont aprengué les primeres lletres.»

PARLANT DE LA DESDITXADA «REVISTA»

—¿Còm ha anat?
—Varen riure molt més el dia del estreno del meu Geni.

OPINIONS

—Jo'ls deixaria així.

—Jo, així.

—Jo, així.

—Jo, així.

Tant al cor va arribarnos, que'l diumenge, nosaltres, sols pera contemplar un moment aquella modesta escola on les inolvidables primeres lletres ens foren ensenyades, varem anar a passar pel carrer Baix de Sant Pere.

Y ¡ai, senyor Corominas!, no'ns fou possible vèurela.

L'escola, la pobre escola dels nostres infantils records, era cremada.

¿Creurà l'autor de *La vida austera* que, per un instant, varem dubtar de si les seves tendres paraules eren realment un pensament bonic o una delicada ironia?...

Anda, morena!... Els Reclus d'*El Diluvio* ja han trobat deixebles.

Deia *El Noticiero* del dilluns:

«Comunican de Turin que el Padre Rica sigue grave. Anoche llegó don Massa Carrara, obispo salesiano...»

Els italians fills de Massa-Carrara—que alguns n'hi ha a Barcelona—¡quina sorpresa deuran haver tingut al veure que a la seva ciutat, a més de donarli el *don*, l'han feta *bisbe!*...

Com se llensen els diners de la Pubilla.

Fa apenes quatre dies que va renovar-se el paviment de les rambles dels Estudis y de Santa Mònica.

Y a pesar de que'l gasto fet ab aquet motiu representa una quantitat que Deu n'hi doret, ara se li ocorreix a la Comissió de Foment del Municipi proposar l'asfaltat d'aquelles rambles.

Què significa això?

¿Hi ha en aquet projecte el desitg de dotar a la ciutat d'una millora, o les ganes de protegir a algun amic que ven asfalt?

Ahir, dijous, en Miró y Trepal havia de donar una conferencia al «Cine Modern», de Sant Feliu de Llobregat.

Els anuncis no deien si després ballaria un *garrotín*, faria salts mortals o imitaria an en Frègoli.

Molts són els que creuen ben possible que en Miró y Trepal ho fes, tot això. Quan un home vol esser diputat fa tot lo que's presenta pera conquistar l'acta.

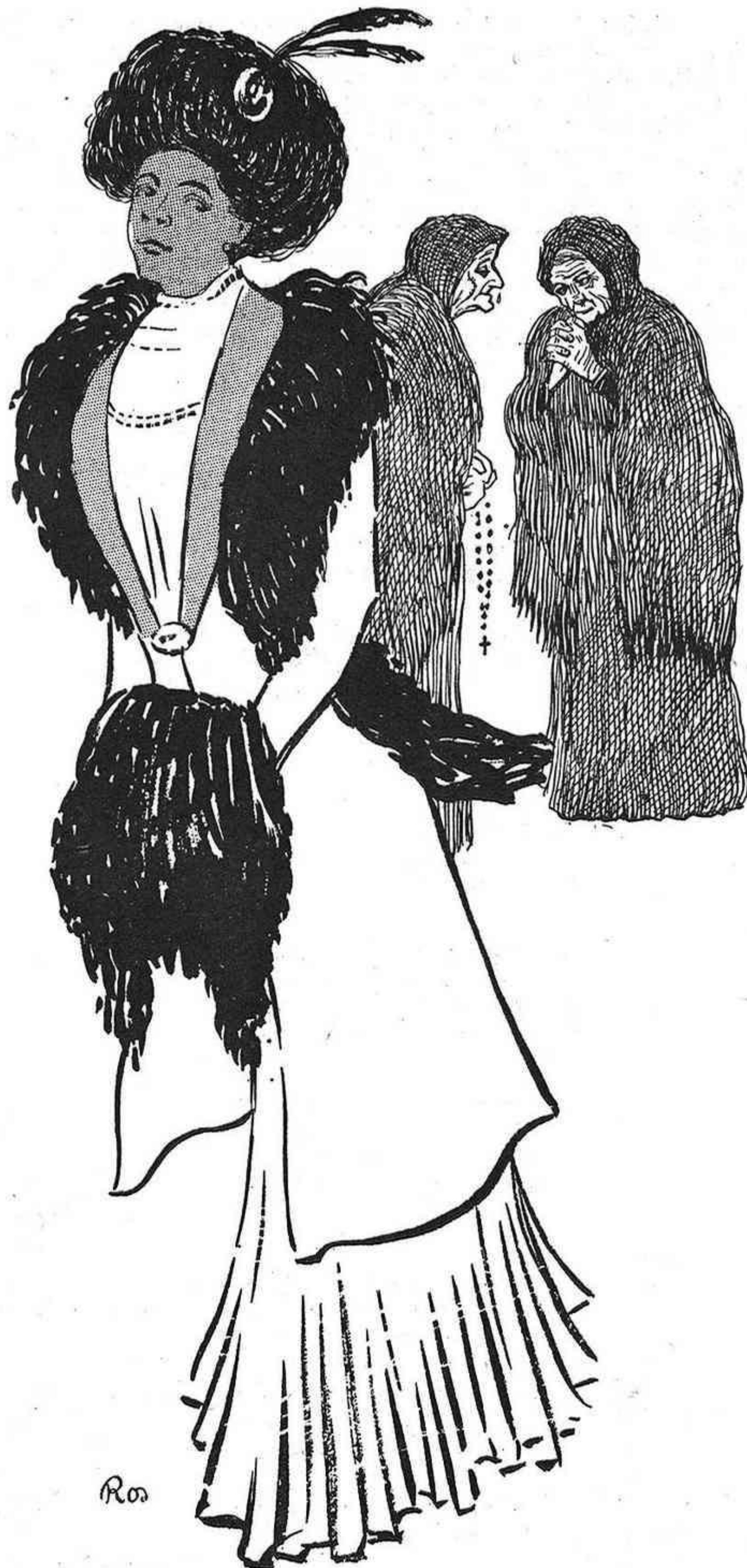
En Viura té una obra pera estrenar al Romea retolada *El rostre ideal*.

Coneguda la castetat d'en Viura, se'ns acut preguntar: ¿Còm deù esser, pera ell, el rostre ideal?

Un rostre de dòna, y menos de dòna hermosa, no ho serà pas, perquè en Viura's guardarà molt y prou de condemnarse públicament. Molt es, per ell, que entre bastidors s'atreveixi a tocar els brassos de les dònes, fent veure que mira si el vestit es de seda o de cotó!

Així, doncs, com deù esser, repetim, el rostre ideal d'en Viura?

Fins que s'estreni l'obra, creurem que es el d'algun home.

VEIENT PASSAR LA MULATA

—Vol dir? Jo'm creia que això de l'aboliment de la trata de blanques era cosa feta...

—Bé, dòna,... aquesta no hi deù entrar... No veu que es tant morena...

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

Administració y Redacció:

Llibreria Espanyola,
Rambla del Mitg, núm. 20
BARCELONA

Preus de suscripció:

Fòra de Barcelona,
cada trimestre:
Espanya, 3 ptes. - Extranjer, 5

Número solt: 10 centims — Atrassats: 20

Ciències y Paciències

UNA CASA DE 600 METRES D'ALSÀRIA

No s'alarmin. No s'ha construït encara, y potser no s'arribarà a construir mai, però un arquitecte nortamericà acaba de idear-la y planejar-la, qu'es, com si diguessim, fer-la possible. La casa en qüestió no contravé gens les ordenances de cap municipalitat, doncs s'ajusta per complert a les lleis de construcció moderna. Segons els càlculs d'aquet Gaudí yanki, la tal casa podrà enlairarse fins a 600 metres ab la condició de que'n tingui 60 d'amplaria. Les parets mestres deuran amidar, en els fonaments, un gruix de 3'60 metres que s'anirà reduint fins a 30 centímetres que amidaran al cap d'amunt. L'edifici serà d'una estabilitat grandiosa, capassa de soportar els més forts vendabals, y a n'ella ajudarà el seu pes enorme: 516.000 kilos. Aquesta casa podrà constar de 150 pisos y, tota plegada, no costarà més enllà de 300 milions de pessetes.

¿Hi ha, per aquí, algun propietari que vulgui posar en pràctica l'atreuít projecte?

XARADES

I

Tota la navegació
hu-dos molt o bé hu-dos poc,
segons es la construcció
dos tres-dos y demás joc.

Tot teixit de bona fama
fa dos hu-segon-derrera
hu-cinc cop que tres dos trama
fent passada a dos carrera.

He pensat, y ho dic formal,
quint dos hu-quart a la fortuna
probar la última total
y que-cinc mirant la lluna.

MACO

II

Una lletra ma primera;
la dos, nota musical;
preposició es la darrera
y un nom d'home es el total.

R. A. (a) PAU DE LES C. C.

ANAGRAMES

I

Per Sant Josep, donya Tot,
menja total tant com pot.

EUDALT SALA

II

La Total, per Sant Julià,
ab en Tot se vol casà.

R. A. (a) PAU DE LES C. C.

CONVERSA

—Que vindrà, Felip, demà?
—No sé si podré.
—Per què?
—Tinc el noi malalt.
—Quin?
—El que vostè acaba de dir.

PERE CORTACANS SERRA

INTRINGULIS

A A A

Afegir a aquestes tres vocals quatre consonants de manera que donguin el títol d'un quadro líric català.

A. B. (a) LO RECTOR DE VALLFOGONA

ENDEVINALLA

Pujo, baixo, vaig y ving,
salto, corro sens parar,
ane mi tothom me pega,
y qui'm pega es qui's fa mal;
tinc amics y tinc contraris
que's travessen capitals;
soc molt tova y soc molt dura
y fins bona per menjar.

J. CAMPISTOL

GEROGLIFICS

I

PERLES LE DE FAN COSA COSA COSA
DIAMANTS LE DE FAN COSA COSA COSA
RUBIS LE DE FAN COSA COSA COSA

DON SINFORIANO

II

SELA SILA SOLA SULA

JOAN ROCABERT

Als darrers Trenca-caps: A la Xarada I: *Astronomia*.—A la Xarada II: *Salamanca*.—Al Anagrama: *Nom-Món*.—Al Geroglífic I: *Set més mil noucents deu igual a mil noucents disset*.—Al Geroglífic II: *Cabra avesada a saltar, salta y saltarà*.—Al Geroglífic III: *Lo milló dels musclos es a dintre les closques*.—A la Mudansa: *Mal, mel, mil*.—A la Sinonímia: *Clara-clara*.—A la Conversa: *Macari-Oli*.

T. Canas: No pot ser.—Joan Antich Puquí: Aprofitable.—Jobico: Rebut y gracies.—F. Vilanova Macau: Es vell, això.—Don Ton: Farem tria.—Ricard Torró: Potser sí qu' es un sonet, però es bastant mal fetet.—Un Peratalladí: No m'acaba d'agradar.—Joan Pascual: no va mal.—Maco: En nostre poder la remesa. Tantes mercès.—Pere Cortacans: entra en cartera.—Lleó Vila: Els versos estan bé, però l'assumpte es de mal gust.—F. Cana: Veurem.—A. N. B.: O l'una o l'altra; més aviat l'una que l'altra; o potser totes dues.—Manel Amargós: Això són versos prehistòrics; o, millor dit, de les capes terciàries.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: El primer resulta un xic enrevessat. L'altre està equivocad, però l'arreglarem.—Rac: Els dibuixets no'ns tenen utilitat. Ho sento.—Joan Rocabert: Farem els possibles.—F. del C.: Van bé.—Lluís Juher: No'n fariem res.—Rafel Font Parrot: *Non mi piace*.—Carles Delfaig: Els garbellarem, y... potser ne passarà algun, què dimoni!...—Nassari Faristol: Perdoni, però a n'això dels cambis de firma devegades no s'hi es a temps.—A. Rimbau: En castellà no publicquem res.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

NOVEDADES LITERARIAS

Eduardo Marquina.	DOÑA MARÍA LA BRAVA	Ptas. 3'50
id. id.	ALMAS ANÓNIMAS	" 1
Felipe Trigo.	LA CLAVE	" 3'50
José M. ^a Carretero	LA VIRGEN DESNUDA	" 3
Roque de Santillana	EL ÚLTIMO HÉROE	" 3'50
Julio Lermina	MISTERIOS DE LA VIDA Y DE LA MUERTE	" 3
Francisco Villaespesa.	IN MEMORIAM	" 3
Prudencio Canitort.	RÍAS DE ENSUEÑO	" 3
E. Silvela.	VIDA PICARESCA	" 2
Luis Valera	DE LA MUERTE AL AMOR	" 4
Adolfo Posada	EVOLUCIÓN LEGISLATIVA DEL RÉGIMEN LOCAL EN ESPAÑA	" 8

Edicions populars

d'en SANTIAGO RUSIÑOL

EL REDEMPTOR

1 pesseta

Aviat: Cors de Dòna y Dol d'« alivio »

COLECCIÓN DIAMANTE

Acaba de publicarse

Tomo 109

A. DE CHAMISSO - Traducción de J. Prat

PEDRO SCHLEMIHL

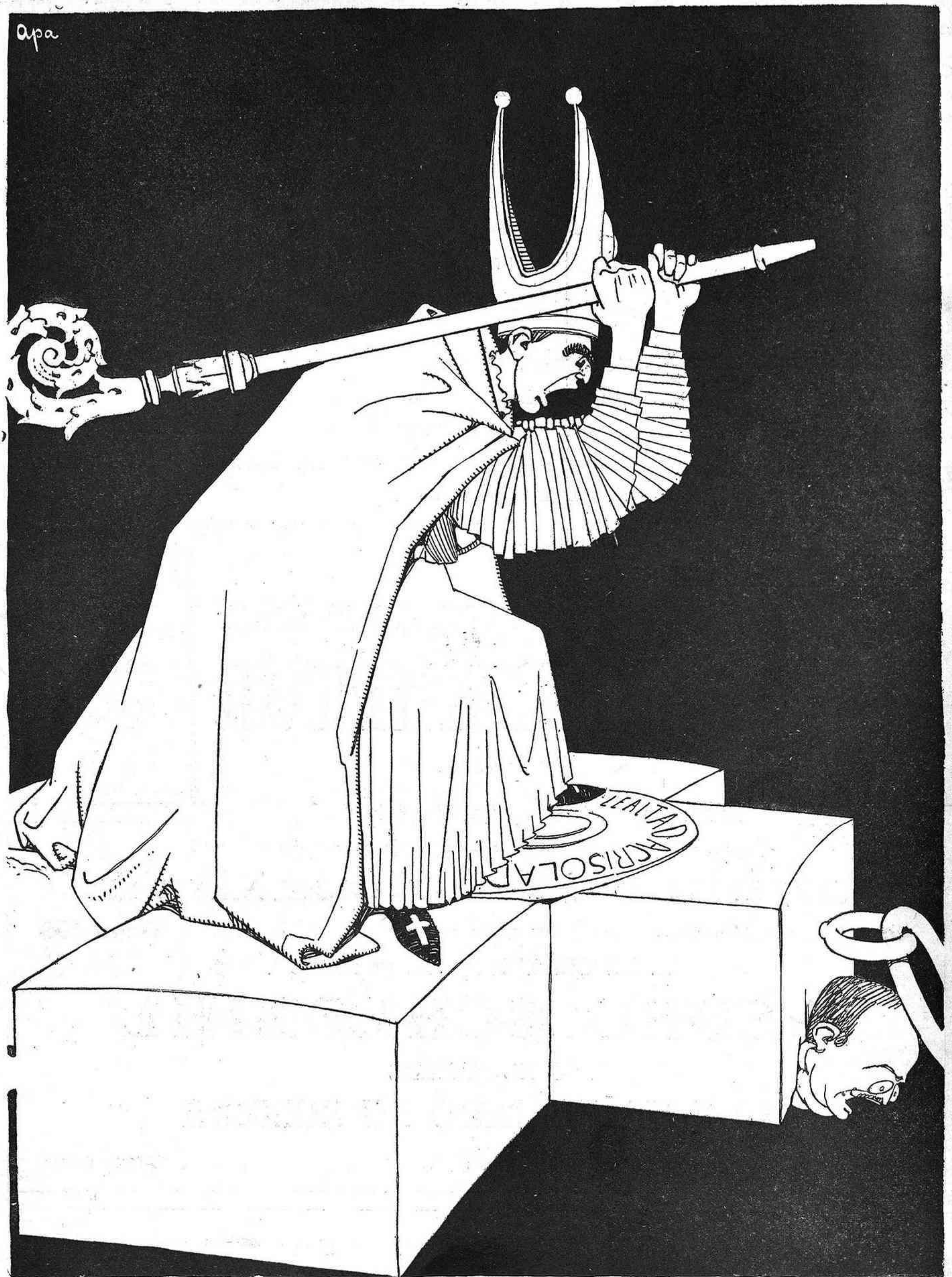
O EL HOMBRE

QUE HA PERDIDO SU SOMBRA

Un tomo en 8.º menor de unas 200 páginas Ptas. 0'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

«El obispo ha dicho que es más gravemente peligrosa la neutralidad religiosa de la Lliga que la misma irreligiosidad de los radicales.»
(Gazetilla d'un diari local.)

ADAGI EN ACCIÓ

Del arbre caigut tothom ne fa llenya.